

Week 4

טוען ונטען - Claims and Counterclaims

שו"ע ע"ה י"ז
סמ"ע י"ט, ש"ך ס"ג, ס"ד
פתחי תשובה י"ח-כ'

לז"נ ר' שמואל-ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א-ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל-ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל-ל זאב בן לוי

לז"נ מיכל יעקב בן אברהם יצחק

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

סוף ח"א [ס"ב] בשם הראב"ד דאם טוען על הגלגולים ברי יכול לגלגל ויבטלם שמה אינו יכול לגלגל, לפיכך כל מי שנחמדין שבעה ורואה שיעור נזק שהיוק, אין משיבין על כפירת בעיניו זו, ואין עליו אלא חרם סתם על מי שידע שהיוק את חצירו וכמה היוק, עכ"ל: (מחמדין) מדין ואפילו צאת ידי

שמים ב' עד אומר ברי' כ"כ גס
הטור [ועיף כ"ב]. ועיין פרישה שם
כתבתי, דמ"ש כיון להחזיק אמר שמה,
קאי למ"ש לפני זה דמשה אין צריך
לישבע אפילו היסא, אבל לא קאי למ"ש
לדלגת ידי שמים אין צריך, דל"כ קשה
הלא בלאו הכי אינו מחזיק לדלגת ידי
שמים כיון דגם הנחשב טוען צרי, ע"ש:

וַיֹּאמֶר יְהוָה כָּל טַעֲנַת סַפֵּק אֶין מִשְׁבָּעִים עָלֶיהָ כָּלל
כְּכִידָא אָמַר לוֹ (ב) כְּמִדּוּמָה לִי שִׁישׁ לִי אֶצְלָךְ מִנָּה
אוּ מִנָּה שֶׁהִלּוּתִי לָךְ כְּמִדּוּמָה לִי שֶׁלֹּא פִרְעַתְנִי
פִּטְטוֹר אֶף מִשְׁבּוּעַת הִיסֵּת (ג) וְאִפִּילוֹ לְצַאת יָדִי
שְׁשִׁמִּים אֵינִי מִחֻיִּיב (ד) כִּיּוֹן שְׁתּוּבָע אֹמֵר שְׁמָא
וְהִנֵּתְבָע אֵינִי מוֹדָה לוֹ וְאֹמֵר בְּרִי זָכֵן אִם אֹמֵר
לִחֲבִירוֹ נִתְחַיִּיבֵת לִי מִנָּה מִפְּנֵי שֶׁהוֹדִית לִי

ענה כשהיה חסור דבר*: סעיף
 י"ז (מג) (נח) כמדומה לי כ"ו. ואם
 אמר כמדומה לי שאתה חייב לי מנה
 והלא אומר פרעמך, זה אומר כרי לי
 שלא פרעמני, פסק נחשבות מצי"ט
 (פ"ב) (ח"ע) ס' רס"ג דלרף לישנא
 היסמ, ע"ש (קס"ב). ואין להקשות
 מלקמן סימן פ"ח סוף סעיף י"ב,
 דהתם אינו טוענו כלל, וגם בלא הכי
 שדימי שם נרנא, ע"ש (סק"ר). מיהו יש

ע"י הערות
הרמ"ג

לדקדק עליו, דיהא נאמן במהו שהיה אומר איני חייב לך שהיה פטור, וכמו שהבאנו לעיל סימן ס"ו ענין ל"ט [ס"ק קכ"ה] בשם הריטב"א בשם מקנה רמב"ם דפטרי כהנא גזנא אף מהיסת, ולא דמי ללקמן סוף סימן פ"ט, דהתם השתא זכר שחייב לו בצדק, משא"כ הכא, ע"ש (דוק: (גכ) (גכ) כיון שתובע אומר שמוא והנתבע ב"י. מ"ש כיון דהתובע אומר שמוא, קאי למ"ש מקודם דמטו"ה אין צריך לישבע אפילו היסת, אבל לא קאי למ"ש לנאח

ביאור הערה

סעיף י"ז א. לשון הטור [סעיף כ"א—כ"ב] ו"כ הרמ"ם כפ"א מהלכות
טוען דין ו'. וכח ה"ה, דבר זה מוסכם מכל הפוסקים, ממש גבי הדין דבר
ומתנת ומשעיין אותו שבוטח הדיק, חזקה אין אדם טוען אלא כ' לו, נשם
[שבוטח] סוף ד"מ א', אלמא בטענת דבר הוא בדוקא. ו"כ עבל התרומות
בסוף שער ל"ח, ועיין לקמן סימן כ"ה סעיף כ"ג. כ. טור [סעיף
כ"ג] ועבל התרומות שער ל"ו [סימן כ"ג] כשה' אברהם יר' זחך.

בר'. דלזין נשבעין לפטור, ועיין לעיל סימן ס"ט סעיף ה' ובהנה שם: **סעיף י"ז** מט. כל טענה ספק, דלזין נשבעין על טענת ספק אלול אומן השניין **מחמיר** (יש פרק כל השפיען שברעות מ"ה ע"א) ואלו נשבעין שלא בטענה, ואלו דוקא, רש"י בב"מ כ"ז ב' ד"ה אי נקטנא. ועיין תוס' דב"ב ל"ג א' ד"ה מינו כו', וי"ל כו', ואפילו היסמ אין נשבעין, ועיין בזה הגולה (נאה א'), וצב"מ כ"ו ב' דאמר רב נחמן ראה קלט כו', ועיין רש"י שם (דריה) אי נקטנא כו', ושם מ"ב ב' נומא (לחמיה ויל שלים אמרה כו', ומשחבנה לחמיה כו', ואין משביעין לחמיה

דלא אמר לה דלאו ידידיה, אלמא שאין משביעין על טענה ספק, ואפילו עיי' גלגול, וכמ"ס מוס' בפרק השואל ג"ו א' וידיה ביום] ושור' לקמן סימן ג"ד סעיף ב' אבל על טענה ספק כ"ו, ולבדג שהיה רגלים כ"ו, ועיין במדמד"פ פ"ג שם [פי' וסי' הדין:]. ג. או מבה. ר"ל לא זו אף זו, שנכתב כהא' גיטא שאלם בלא שצוה: גא. ואפילו לצאת. כיון שידוע בברי, דלא אמרין ללאת די שמים אלא בנאמק, כענין דפי' דכ"מ [ל"ו ע"א], וסוף ב"ק [ק"י"ח ע"א] ושאר מקומות: גב. כיון שתובע. קח' אמ"ס שפסוק משבועה: גג. ואומר ברי. זה קח' אמ"ס שאף ללאת די שמים אין צריך: גד. וכן אם אמר לחבירו ברי. כמ"ס בטהדרין כ"ט א' אם אמר הוא אמר לי כ"ו, עד שיאמר כ"ו, ושם בגמרא מסייע כ"ו, מניח נמי הכי כ"ו. זה שכתב והודאה כ"ו, כמ"ס בממ"י. או אפילו. כמ"ס שם בגמרא, ומין שאפילו הודה שאמר כך פסוק, אין משביעין אומר, וכמ"ס מוס' ב"ק מ"ו א' ד"ה דאפילו, ועיי' דלמ"ד פלגא כ"ו: (ליקוט) וכן אם אמר ברי. בטהדרין כ"ט ב' אמר רב נתמן אדם עשו כ"ו, ואע"ג דלא עיין, וא"ל לישב, כמ"ס בבביתן פ"א סעיף י"ד (ע"כ): (ליקוט) וכן אם אמר ברי. שכל זמן שאם מודה פסוק, אין

מתחי תשובה

הכא לפי דאמתי אפשר ליוזש למידע, אבל בעלמא היכא דהנתבע לא הו"ל למידע, כמו דאין צריך לישבע, הוא הדין דאניו יכול להחרים עליו, ולהכי בסיומ' צ"ג סעיף י"ג ובסימ' ת' סעיף א' לא כתב בשו"ע דיחרים סתם, וגם דמות ראה מסיומ' קני"ח סעיף (א) [והי], שלא כתב שם בשו"ע שלאחר השומא בפחות שבשומות יחרים על הניקח שאינו מאמין על הצאתו, אל דואי כיון דאנן סהדי ליה הוה ליה למידע, למא לה לקבל דחזקתו, ע"ש: סעיף י"ז ו' כל טענת ספק ברי' עיין סימן קכ"א סעיף ו' וסעיף ו' ובדברי האחרונים שם. ועיין שם סימן קכ"ו ס"ק נ"ז

קבלת חרס, ואין זה משום מדבר שקר תרחק. וראיה לה מ"ש בעל התרומות בשם
הראב"ד דאם טוען על הגנולים ברי יכול לנגלו וכטוען שחא אינו יכול לנגלו, לסיק כל
מי שנחשבינן שבושה ורואה שמתגללים עליו, אם פקח הוא, אומר על הגנולים אינו יודע,
ויסתר משבושה וקבל חרס, ע"כ, ומביאו ב"י בסוף סימן קצ"ד. ופשיעא דהראב"ד לא
היבט ענה כשיהיה אסור בדבר, כמ"ל: סעיף י"ז מה. ספק, בנ"י בשם הרשב"א,
אם תובע זה אינו יודע לשום שיעור מוקד שהיוק, אין משביעין על כפירת תבעה זו, ואין
עליו אלא חרס כהם על מי שידע שהיוק אינו תביעו וכתה היוק. סמ"ע [ספספ:ד]
מה. במדומה. ואם אמר כמאמדת שאלה אינו לא מנה והכל אומר פרעתי, ואין אומר
ב"י על שלל פרעתי, פסק בדמותו מבי"ע (מ"ב) [מ"ב] ש"ר ר"פ דלח"י דלח"י שבושה
[מ"ב] טענין ל"ט בשם מקלם רמב"ם הרשב"א דפטר בכה"ף חמישים, ולא דמי למוקד
כידן. זה קאי למ"ש לפני זה דמשו"ה א"ל ליבעא אפילו היסמ, אבל לא קאי למ"ש דא"ל

ע"ש. יש לדקדק עליו, דיהא נאמן במינו שהיה אומר איני חייב לך דהיה פטור, וכמ"ש בס' סימן פ"ח, דהתם השתא חזר שחייב לו בצרי, משא"כ הכא, ע"ש ודוק. ש"ך (סקרינח): א

אמרי ברוך

ש"ך ס"ק ג"ח. מיהו יש לדקדק עליו דיהא נאמן במיגו. ג"כ, יש לדחות דל"ן זה מיגו, דירא שמא רמי אנפשיה ומידבר ויסבעט צברי ויטערך ליסבע היסמ, ואי הוינן פטרינן ליה משכחות

[illegible]

7

שם ס"ק ג"ח. ע"ש ודו"ק. ו"ב, פי"ן כש"ך לעיל ס"ק ל':

לוה לו וכן להיות טענה כר', ואם היה משיב בלתי לזה והטענה היה בלא אח"כ טענה שומר
 ויחי הנחמד ליבעד היסד, ולפי יסודו הנחמד מליבעד היסד רחן כשאין המובע אומר שומר,
 לוה טענתו (נחמדת כ"ח מ"א מד"י י"ח-י"ג) כהן, בעסקו עד גרמא דלמא ליה לנכריה ליה ליה
 שולקתו דידו שקלים ואחר ואחר לזי שקלו לו בחטאות דלמא רחן גבא. ופסק ד"ל מחבר
 והרשב"א והרשב"א פסקו בטענת מדייני (דקדוק האלפין מהדפיני טענתו
 ודוק טענת טענת, וזה שומר שהיה מרזון המובע מוכחם כדבר מלח המובע. טענת
 מינו שלא היה מודה שלקח הטענת, וככה"ל לא היה להמובע גדר טענת כר'. או אינו אלא
 'שוק' טענתו נכמה (ב"ב ל"ד מ"ד ה"ח) ללא תרנח מינו שיערך ליבעד מי שעה דידו
 לא לפניו וישיב לן קמן ספיק' כ"ג). ויחי דלמא היסד להרדוח על הטענית (ועיני
 מהי מינו אינו רחן עד קמח קמח קמח בטענתו) מ"מ דר דלא חלוי ליה כלל
 נכמה ואינו יכול ליבעד משלם. ויחי נכדחודי הרמז'ן ל"ב דף ל"ג (י"ב) ד"ה סדור שכתב
 ללא דלא הי מספקא ליה שהלפס מולק עם מלמדיו כהן, ואינו שומר לפתח"כ הדלה
 שפסק דלן טענתו על פסק מה פ"ד, והוא סבור דלא אמרנן מינו לאפסודו
 ההיא רחא לנכדיו מחיוב טענתו נגד עד שאין פוטריין אף היכא דלמא ליה מינו, והרשב"א
 (י"ב) כ"ח כטורא נכמה [סו:]

דניאל מרובה

סעיף י"ו. כל טענת טפס וכו'. נע"ג. ועי' סימן קכ"א סעיף ז' וסעיף ח' ונדכרי האחרונים שם. ועי' סימן קכ"ו כש"ך ס"ק נ"ו וס"ק ע"ד:

שלחן ערוך השלם <מהדורת פריעדמאן> - כ חו"מ ד (עה - צו) קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס: 48 הודפס ע'

שום דבר ממנו ולא היה שם רק אדם אחד, יכול להשיעו היסמ, דזה הו
 טענת נרי, לפי שלא היה שם אחר כי אם הוא, כן נראה מדברי הרא"ש
 פרק אלו מציאות (סי' טו) גבי ראה סלע שנפל משנים כו', וכ"כ במדמי
 פרק אלו מציאות (סי' רס) בשם הרב משי"א [וכן משמע לכאורה בחס'
 שם [כ"ז ע"ב ד"ה שנפל], ע"ש]. ומשמע
 שם מדבריו שגם דעת רש"י כן, וכן
 נאמרה פרק אלו מציאות (סי' לח) ח"ל,
 פירש הקונטרס ושיעו שנועם היסמ,
 כי יטעון טענת נרי, מכאן משמע אדם
 שטען על סבירו גניבה יכול להשיעו,
 עכ"ל. אבל נאמנה לא מוכח מדברי רש"י
 מיד, ד"ל דכונה רש"י [שם דף כ"ו

ש"ך כ"י
 ע"ן נחשבת
 הרמ"א כ'
 ק' שאלה
 י"ב [קס"ח]

שהיה שמעון צנית ראובן ומלא ראובן חיבתו פרושה
 וניטל ממנה מה שהיה בחובה והוא חושד "שמעון
 (ס"ה) (ס"ה) כול*
 להורות.

ציונים ומקורות (ס' ע"ן לקמן בסוף ס' ספ"ד)
 (1) במהדורת קניסבורג: לשמעון, ובד"מ בשם המדרי: את
 שמעון.

(ס"ז) (ס"ח) יב"ד להשיעו היסמ. ואין שמעון יכול להפך השנועה על
 ראובן דישנע דיועה שהוא לקח כן וכך מחיבתו וישלם לו, כיון דלא ראהו
 ראובן צניעו אלא שיש רגלים לדבר, והרי זה דומה למ"ש הטור בסיומן ז"כ
 [ספ"ד ט"ז] והמחנך שם [ספ"ד י"ג] דכשהמונע חשוד אין הנחנע שמחזיק
 לישנע היסמ יכול להפך השנועה על
 המחזק, וכמו מי שנחמיי שנועה לקטן,
 ע"ש: (ס"ח) (ס"ח) כול* להשיעו היסמ.
 ובהיסמ מיהא פטור, *ואינו דומה להא
 שכתבו המוס' בהגות בהר"ד [דף (ק"ו)]
 [ק"ד ע"ב] דכ"ה המכיר כליו, דיכול
 להוציא מיד האנשים שלנו בחור ביתו.
 דשאי הכס דאיכא ריעותא טובא,
 וכמ"ש לקמן בסיומן ש"ז [ספ"ד א.]. *מ"מ נראה, דאם חפס בעל המינה
 משל שמעון בלא עדים, מפסחתו מפסיה. וראה לזה מפרק אלו מציאות
 [ב"מ כ"ז ע"א], וכתבו הטור בסיומן ר"ס ק"כ ספ"ד ו', ראה חפס שנפל משנים

ש"ך כ"י
 פשוט שאלו
 דומה דהסמ
 מכל כלי
 כ"י

תומים ספ"ד
 שעה"ש ספ

ר"ש ע"כ דהוא לא מייאש, משום דקובר משכנענא ליה היסמ, אבל נאמנה
 אין הדין כן, משא"כ בשלשה דמיאש. וכן כתב בעל התרומות שער ל"ו ח"ג
 [ס"ג] בשם ה"ר אברהם ב"ר יצחק שהשיב ח"ל, אבל אינו יודע, אינו טענת
 נרי, וגבי סלע שנפל משנים דלא מייאש מפני שיכול להשיעו טענת נרי,
 שכתב שכן פירש ר"ח ו"ל, יס צדי פירושו ולא ראינו זה, אבל זה ר"ל, שמי שנפל ממנו אינו מייאש, כי אומר דעמנו שיכול להשיעו וכן הוא סבור,
 ומלא שגא צידו לפי יאוש, אבל הדין אינו כן, עכ"ל. וכ"כ במדרי שם בשם רבינו גרון דאין משניעין אותו היסמ בהך דקלע שנפלה משנים, ע"ש. וכה"ג
 כתב הרמב"ם פ"א מטוען [ה"ח] ח"ל, אין משניעין היסמ על טענת ספק כו', כיצד כמדומה כו', דבר פלוני נגנב ממני ולא היה שם אלא אחי, קרוב
 צניעו שאלה נגנבו, שכתב מעט ומלאמי חסר, שגא אחי הטעיניו בחשבון, והנחנע אומר אין לך צדי כלום, הרי זה פטור אף משכנע היסמ, וכן כל
 כיוצא בזה, עכ"ל. ונראה דדברים אלו תלויים בראש עניי הדיון, כשיראה שיש רגלים לדבר, אבל להשיעו היסמ, שאלו אף הרמב"ם ופוסקים
 הג"ל לא קאמרי אלא כשהמונע עמנו טוען שיש לו רגלים לדבר, אבל כשהב"ד רואים שיש רגלים לדבר, מודים, ומינה פרושה מיייר שהב"ד רואים שמינה
 פרושה ונראה להם רגלים לדבר, וא"כ ה"ה בשאר דברים כשהב"ד רואים שיש רגלים לדבר, יכולים להשיעו היסמ. ונראה כי ה"ה כתב מהר"ק סוף שורש
 קפ"ו דיכול הדיון להשיעו במקום שאינו חייב שנועה מזד הדיון אם עושה כדי לנרר האמת, וכתבו הר"ב לעיל סימן ט"ו ספ"ד ד': (נ"ה) (ס"ה) יב"ד
 להשיעו היסמ כו'. כתב הסמ"ע [סמ"ט] דאם חפס בעל המינה משל שמעון בלא עדים, מפסחתו מפסיה, וראה לזה מפרק אלו מציאות, וכתבו הטור

הב

צ"ד ספ"ד ב': ספ"ד י"ז בהג"ה. יכול להשיעו היסמ. כתב הסמ"ע
 [סמ"ט], דאם חפס בעל החיבה משל שמעון בלא עדים,
 מפסחתו מפסיה. וראה לזה מפרק אלו מציאות ובטור סימן רס"ב ספ"ד ו',
 ראה חפס שנפל משנים דלא נתיאש, כיון שאותו שאובד החפץ סובר
 שהרי אין כאן אחר אלא זה, ודאי נטלו, ולמחר אתפוס משלו, וכתב שם

ביאור הגר"א

כלל בכל הדומה לאלו, וכן חילקו בחס' פרק השואל ז"ל א' [ד"ה ביום] נגנול
 שנועה על ספק בין רגלים לדבר או לא, ויכולן [לדע, ויחן] שאין נשנע אף
 ע"י נגנול, כ"ש בעמנו. וכתב במדרי שם [המונע בציונים אות כ"ו] ראה
 ממ"ש אלא מוכח בספק טענת אכ"ז, משיג אכ"ה [שנועה מ"ב ע"ב], והלא

ע"פ הוצעת
 הרמ"ב
 בהשמות

הרא"ש, דכי יתפוס משלו, אפילו בשבועת היסמ אינו יכול להוציא,
 עכ"ל. *וכדור במקומו מונח דלא דק בזה, ולא כתב הרא"ש שם
 שבאמת יהיה הדיון כן דמהני תפיסה, אלא דהאובד אכ"ה סובר כך,
 ומשו"ה לא מייאש, שהוא חושב שאוכל לתפוס משלו ולא יועיל לו
 שבועה, אבל באמת כי תפיס מפקין, דהא באמת מצאו אחר, והיך נניח

תומים ספ"ד
 שעה"ש ספ

כלל אינו נשנע על טענת ספק, ע"ש. וראה ברורה ממ"ש צ"כ כ"ז ב'
 משנים חייב כו', ועין רש"י שם [ד"ה נקיעטל כו', ומה עמדה בש"ך] [סמ"ג]
 ראה זו ואמר שסבור בטעות כן, לא דק, דלמה יספס כזה יותר משלשה שפסל
 ששם יודע הדין דאין נשנעין על טענת ספק כמ"ש רש"י, וכן נשכח, ומה

כ"ה בכ"י
 ודפ"ר ח"ב
 זו ח"ב
 שלא הצלחנו
 שפועה

פתחי תשובה

אח"כ [סמ"ג] וד"ל, דאולי אף הרמב"ם ופוסקים הג"ל לא קאמרי אלא
 כשהחנע עצמו טוען שיש לו רגלים לדבר, אבל כשהב"ד רואים שיש
 רגלים לדבר, מודים, ותיבה פרוצה מיייר שהב"ד רואים שתיבתו פרוצה
 כו', עכ"ל. אולם בתשובת רדב"ז ח"א סי' תל"ז מישב דברי הרמב"ם
 באופן אחר, שכתב שלא כתב הרמב"ם ד"ל וברי לי שאתה נגנבת, אלא
 קרוב בעיני שאתה נגנבת, טעמא דאמר קרוב בעיני, אבל אם טען ברי לי
 שאתה נגנבת, משביעין אותו, אע"ג דאינו טוען שראה אותו שגנבו, מ"מ
 כיון שטוען ברי משביעין אותו כו', ע"ש. ולפי דבריו אפילו אם הב"ד אין
 יודעים את הרגלים לדבר רק שהוא טוען כך שברי לו מחמת הרגלים
 לדבר, משביעין אותו, ועיין מ"ש לקמן ס"ק כ': י"ט. ותיבתו פרוצה. עיין
 בתשובת אכ"ז פנים מאירות ח"ב סימן קנ"ה שנשאל באחד שמצא תיבתו
 פרוצה ונגנב מתוכה הון רב, ויש כמה אומדנות המוכיחות שאחד
 ממשרתיו עשה את המעשה, אי שרי למסור בערכאות ליסור עד שיודה.
 והאר"ך בזה והביא ראה מהני עובדי דאיתא בפרק גט פשוט (כ"ב) דף
 קס"ז ע"א דכפתיה ואורי, ועל כרחך כיון דחזי על פי אומדן דעתו שיש

דכוננו הא דהוא לא מייאש וקצור דמשכנענא ליה כו', אבל נאמנה אין הדין כן, וכה"ג
 כתב הרמב"ם ו"ל, אין משניעין היסמ על טענת ספק כו', דבר פלוני נגנב ממני ולא היה
 שם אלא אחי, קרוב צניעו כו', והנחנע אומר אין לך צדי כלום, פטור אף משכנע
 היסמ, וכן כל כיוצא בזה, ע"כ. ונראה דדברים אלו תלויים בדעת הדיון, כשיראה שיש
 רגלים לדבר יכול להשיעו היסמ. ונראה כי ה"ה כתב מהר"ק והציאו הרב בסיומן ט"ו ספ"ד
 ד' דיכול הדיון להשיעו במקום שאינו חייב שנועה מזד הדיון, אם עושה כדי לנרר האמת.
 עכ"ל הש"ך [סמ"ג]: ג. היסמ. ואין שמעון יכול להפך השנועה על ראובן דישנע
 שידע שהוא לקח מחיבתו כן וכך וישלם לו, כיון דלא ראהו ראובן צניעו, וה"ו דומה
 למ"ש הטור והמחנך בסיומן ז"כ דכשהמונע חשוד אין הנחנע יכול להפך עליו שנועה
 היסמ שלו, וכמו מי שנחמיי שנועה לקטן, ע"ש. ומיהו נהיטא פטור, ולא דמי למ"ש
 בסיומן ש"ז כג"ה אדם שלנו בחור ביתו כו', דהסמ איכא ריעותא טובא. ומ"מ נראה, דאם
 חפס בעל המינה משל שמעון בלא עדים, מפסחתו מפסיה. וראה לזה מפרק אלו מציאות
 וכתבו הטור בסיומן ר"ס ק"כ, ראה חפס שנפל משנים דלמחר יודע לא מייאש כו', וכתב
 הרא"ש דכי יתפוס משלו, אפילו בשבועת היסמ אינו יכול להוציא, ע"ש. עכ"ל הסמ"ע

באר היטב

דיוף ולא רצה להורות, וע"י דכפתיה אורי, וכפתיה היינו מלקות כמו דאיתא בחולין (ק"ב) [ק"י] ע"ב כההוא גברא דלא הוי מוקיר אבהו, כפתהו, כפתהו,
 ופרש"י כפתהו על העמוד להלקותו כו' [עיין ברא"ש פרק אלו מציאות (סי' ה) גבי מר וזטרא חסידא דאיגב ליה כסא דכספא כו', כפתיה ואורי, וכתב
 הרא"ש שם, כפתיה בשוטי עד דאורי, ע"ש]. גם הביא מדברי הטור ושו"ע לעיל סימן מ"ב [טור ספ"ד ה' ושו"ע] ספ"ד ג', דאם צריך לכופ בעל השטר
 ולהכותו כדי שיודה, יעשה כו'. ועוד הביא שמעשה היה בימי הגאון מהר"ר העשיל ז"ל, שהפקיד בידו הגאון הש"ך שלשלת של זהב, ונגנב על ידי
 המשרת, והסכימו ליסור קצת שיודה. ולכן מסיק שם באם שהדבר ברור על פי חקירות אנשים ידאים שיש מקום לחשוד, רשאים ליסור קצת כדי
 שיודה על האמת, אבל לא נכון למסור כו', ע"ש דמסיים, ובלבד שסיכמו שלשה בעלי תורה ידאי ה' ושו"א בעצ' ג. להשיעו היסמ. עין באר היטב
 [סמ"ג] מ"ש, ומ"מ נראה דאם חפס כו', עד והש"ך השיג עליו דהיך יועיל תפיסה כו'. ועיין בספר עטרת צבי בשו"ת שבסוף הספר [לסימן ע"ה] שכתב
 ד"ה מעשה היה ב"ק אלק, ראובן ושמעון שהיו שכנים בחנויות זה בצד זה וקיר של גסרים היה מפסיק ביניהם, ונגנבו מעות וסחורות של ראובן,
 ובדק ומצא לוח אחד נכרל ממקומו, ועוד סימנים בסחורה שלו, ואחר כמה ימים חפס ראובן חפס משלו, ופסקיו בהוראת
 הסמ"ע גבי תיבה פרוצה דאם חפס בעל התיבה משל שמעון תפיסתו תפיסה כו', ומכל שכן בגידון דיון שיש לו סימנים בסחורה שלו ושאר אומדנא
 דמוכח דגנב אחר לא היה בחנות כיון שמצא הדלתות סגורים כו'. ואח"כ הרעישו הלומדים דהא הש"ך חולק עליו כו'. ומתחילה הייתי מרחת את

דאמרינן ודאי לא נמיאש, דמי שאבדו ימאש לא היה כאן אחר אלא זה, ודאי נטלו, והיום או למחר תפוס משלו, וכחש שם הראש"ש [סי' ט']. דמי יתפוס משלו, אפילו בשבועת היסמ' אינו יכול להוציא, ע"ש:

בסימן רס"ב סעיף ו', ראה חפץ שגפ' משנים דאמרינן ודאי לא נמיאש, דמי שאבדו ימאש לא היה כאן אחר אלא זה, ודאי נטלו, והיום או למחר תפוס משלו, וכחש שם הראש"ש, דמי יתפוס משלו, אפילו בשבועת היסמ' אינו יכול להוציא, ע"ש, עכ"ל. *ותימה היאך מועיל תפיסה להוציא ממנו מספק, ולקמן סימן רס"ב לא אמרינן אלא דהלא אינו מיאש ומושב שימפסנו ויעטון כרי ומתוך כך יודה לו המולא, אצל ודאי בטוען שמה לא מהני תפיסה, אלא הלא יענה ויטול את שלו, וכ"כ בתשובת מה"ר שלמה כהן ספר שני סי' ב', דאפילו להראש"ד דמחייב [לקמן סעיף כ"א] שבועת בטוען אחר לי אצל כו', לא מהני תפיסה אפילו בלא עדים שיטען שכן אמר לו אביו כו', ע"ש [קס"ב] ונ"ל ראה לזה ממאי דאמרינן לקמן סוף סימן קל"ד [סעיף ד'] גבי לוקח יורש של אומן, דאם טוען בפני לקוח האומן ממך, נאמן, ואם אינו טוען כן, אלא טוען שהאומן אמר לו שקנה ממנו, צריך להחזיר הכל, ע"ש ודוק, ובמרדכי פרק שבועת הדיינים [שבועות סי' תשע"ב] מדמה מיכה פרוצה לאמר לי אצל, ע"ש ודוק:

טורי והב

לו לתפוס מספק. וראה לזה, דהטור לא כתב שם דמהני תפיסה, וכן ברמזים [קצור פסקי הרא"ש שם] לא זכר מזה אע"פ שמעתי דברי הרא"ש, וכן מצאתי להדיא בספר התרומות סוף שער ל"ו [ח"ג סי' ג] שכתב שאין הדין שיוכל להשביעו כלל, רק שהוא סובר שיוכל להשביעו ומשו"ה לא מייאש, ע"כ. ממילא ה"נ לדעת הרא"ש הוא סובר שיוכל לתפוס משלו, אבל באמת אינו כן. וכן הכא גבי חיבה פרוצה ח"ו דההני ליה תפיסה מספק, ודברי הרב בעל הסמ"ע אינם מחוורים בזה. כתב המרדכי פרק הדיינים [שבועות סי' תשע"ב], נשאל למהר"מ, מי שקנה קרקע מחבירו ויש

לו לתפוס מספק. וראה לזה, דהטור לא כתב שם דמהני תפיסה, וכן ברמזים [קצור פסקי הרא"ש שם] לא זכר מזה אע"פ שמעתי דברי הרא"ש, וכן מצאתי להדיא בספר התרומות סוף שער ל"ו [ח"ג סי' ג] שכתב שאין הדין שיוכל להשביעו כלל, רק שהוא סובר שיוכל להשביעו ומשו"ה לא מייאש, ע"כ. ממילא ה"נ לדעת הרא"ש הוא סובר שיוכל לתפוס משלו, אבל באמת אינו כן. וכן הכא גבי חיבה פרוצה ח"ו דההני ליה תפיסה מספק, ודברי הרב בעל הסמ"ע אינם מחוורים בזה. כתב המרדכי פרק הדיינים [שבועות סי' תשע"ב], נשאל למהר"מ, מי שקנה קרקע מחבירו ויש

ביאור הגר"א

שהביא ה"ק ראה ממ"ש בעל התרומות, הבעל התרומות דהר"ר רש"י לגמרי, וכס"ר ר"ח שם כח דנשנים הוי טענת כרי לגמרי, וכמ"ש כן בהג"ה: (ליקוט) וי"א דמשביעין כו'. כמ"ש בפ"ב דקדושין מ"ג כ', ופי' דעדים נשבעין היסמ' (ע"כ):

באר היטב

[סמ"ק—מ"ט]. וה"ש [סמ"ק] ה"ג עליו, דהיאך מועיל תפיסה להוציא ממנו מספק, ובסימן רס"ב לא אמרינן אלא דהלא מושב שימפסנו ויעטון כרי ומתוך כך יודה לו המולא, אצל ודאי בטוען שמה לא מהני תפיסה, וכ"כ בתשובת מהר"ר ספר ב' סי' ב', דאפילו להראש"ד דמחייב שבועת בטוען אחר לי אצל כו' כמ"ש לקמן סעיף כ"א, מ"מ לא מהני תפיסה אפילו בלא עדים שיטען שכן אמר לו אביו כו', ע"ש. ונ"ל ראה לזה ממ"ש בסוף סימן קל"ד גבי לוקח יורש של אומן, דאם טוען בפני לקוח האומן כו', ע"ש ודוק, ובמרדכי מדמה מיכה פרוצה לאמר לי אצל, עכ"ל. וכן ה"ק ה"ג על הסמ"ע בזה, ע"ש כמה שכתב עוד דברי המרדכי שנשאל למהר"מ, מי שקנה קרקע מחבירו ויש לו שטר, ובמקו' ג' שנים טען המוכר חורט ומכר לו כו', וכחש דמה יס' ללמוד דלא נתקן

פתחי תשובה

שמעון, דכיון דראובן תפס יכול לומר קים לי כסמ"ע. אחר זה נכנסתי לעומקא דדינא וראיתי באשר"י [ב"ס פ"ב סי' ט'] עצמו נראה לי שכתב כמו הסמ"ע כו', ואחר זה מצאתי כעין שאלה הג"ל בכנה"ג [כאן הנהגת ב"ר] אות ע"ב בשם תשובת פליטת בית יהודה [סי' כ"ח] שכתב כדברי הסמ"ע כו', עכ"ל ע"ש. ולכאורה מה שמביא מדברי הרא"ש אינו יודע מה חידש בזה, דהא הסמ"ע עצמו מביא דברי הרא"ש אלו, ואעפ"כ חלקו עליו הש"ך והט"ז ופירשו דברי הרא"ש בענין אחר. גם מ"ש בתחילה דכיון דראובן תפס יכול לומר קים לי כסמ"ע, קשה, דהא הכא הפלוגתא אי מועיל תפיסה, וכבר כתב המשנה למלך פ"ד מהלכות מלוה ה"ו בסוף דבריו דהיאך שהתפיסה עצמה במחלוקת שנויה אי מהני או לא, אין לומר

קים לי, ע"ש, הבאתיו לעיל סימן כ"ח סעיף א' [סמ"ק] בד"ה בדיני שמים. ובלא"ה כבר כתב בתשובת חות יאיר [סי' קס"ה], הבאתיו בסימן כ"ה סעיף א' [סמ"ק] בד"ה או בדבריו, דבכל מקום שיש מחלוקת בין הסמ"ע והש"ך, יש לפסוק כהש"ך אף להוציא כו', אם לא היכי שהדיינים מכירים בטעם נכון שהש"ך העביר הדרך על הסמ"ע, ע"ש. וכן כתב בספר נתיבות המשפט סוף סימן כ"ה בדיני תפיסה אות כ', וא"כ הכא בנידון דידן איך כתב בפשיטת דמצי ראובן לומר קים לי כסמ"ע, שוב ראיתי שלדינא דברי העטרת צבי נכונים, כי דברי המשנה למלך הג"ל אינו מוסכם, והש"ך בספר תקפו כהן אות ק"א ק"ב הביא כן בשם מהר"ט [ח"א סי' קנ"א] וחולק עליו, והביא הרבה ראיות דאפילו היכא דמחלוקת בתפיסה עצמה מהני תפיסה, והסכים עמו התומים בקיצור תקפו כהן סימן הג"ל, וכן נראה דעת הנתיבות המשפט שם. ומה שכתבתי דהא בכל מקום הלכה כהש"ך דהוא בתרא. הנה מצאתי בתשובת שבות יעקב [דהוא בתרא ספין ח"ב סי' קס"ח] שחולק על הש"ך בזה והסכים להסמ"ע, וכחש שם דודאי אין כונת הסמ"ע בטוענו ספק ע"י הרגלים לדבר, דא"כ יהיו דברי הסמ"ע סותרים זה את זה תוך כדי דיבור, שהרי מקודם לזה כתב הסמ"ע עצמו דאין שמעון יכול להפך השבועה כו', כיון דלא ראהו ראובן כו', ואיך כתב כאן דמועיל תפיסה, הא צריך לישבע על זה, ואיך יושבע מספק. אך כונת הסמ"ע לחלק בין אם התובע טוען שמה ע"י רגלים לדבר, דאז ודאי שכנגדו נשבע ונפטר, ואין התובע יכול לישבע ולהחזיק, ודומה לדין אבא אמר לי, וכמ"ש המרדכי הובא בש"ך, משא"כ בטוען התובע ברי לי ע"פ האומדות ורוצה לישבע ע"ז, אז יכול לתפוס, וזהו דעת הרא"ש פרק אלו מציאות [שם] שכתב אם ברור לו. וחילוק זה מבואר ג"כ בתוס' שם [כ"ז ע"ב ד"ה שגפ'] כו', והאריך עוד בזה ופסק כן למעשה דאם ברור לו להתובע ע"פ אומדות ברורות, אף שלא ראה בעיניו, יוכל לתפוס ולקיים מה שבידו ע"י שבועה, אך שצריך לאיים ע"י שלא יושבע אם לא שברור לו בודאי בלי פסקא ספק כלל, ע"ש. ועיין בתומים ס"ק י"ז שהסכים ג"כ להסמ"ע דמועיל תפיסה בכה"ג, והביא ראיות מדברי הרא"ש פרק המפקיד [סי' כ"ד] בעובדא דבנקא. אמנם כתב לחלק, דהוא אם תופס ואינו מברר דבריו לב"ד למה תופס, רק אומר שיש לו כנגדו, אזי יכול לתפוס, כי לדעתו ברור לו שזהו חייב לו, אבל אם מברר דבריו לב"ד ואומר שבשביל כך תופס בשביל שקרוב לדואי שגב ממנו, ודאי דפוסקים לו ב"ד להחזיר, דאין הב"ד פוסקים אלא בדבר ברור, בשלמא הוא לבדו אנטו ויכול לתפוס לפי דעתו, אבל במברר דבריו לב"ד לא מהני תפיסה זו, ע"ש היטב. ועיין בתשובת ברית אברהם חלק ח"מ סימן ו' שהזכיר דברי התומים אלו בקצרה, ותמה עליו דהא בריש סימן ע"ה מבואר דגם הנתבע צריך לברר דבריו. ועוד, דאם יטעון סתמא יש לי בידך כנגדו, יפסקו הב"ד שבועה להתפוס, והיאך יושבע כו', בשלמא לפי דעת הסמ"ע מהני תפיסה, דאין צורך לידע בבירור, רק שיוכל לתפוס על פי רגלים לדבר, וא"כ לא תהיה שבועה רק להתפוס על התופס אלא להחזיר, אבל לפ"ד התומים באם יאמר שתופס מחמת שהיתה חיבה פרוצה ורגלים לדבר, אז יפסקו לו ב"ד שלא מהני התפיסה, ובאם יאמר סתמא יש לי בידך, אז לא יוכל לישבע על זה שידוע בבירור שיש לו בידו כו', ע"ש היטב. ולע"ד אפשר לישב קצת דברי התומים על פי המבואר לעיל סימן ע"ב סעיף י"ז בהגה, ועיין מ"ש שם ס"ק (א') [י"ט]. ועיין עוד בתשובת ברית אברהם שם, בעובדא באחד שנגב בביתו חפץ אחד, ולא היו יוצאים ונכנסים רק משרת ומשרתת, והמשרת לא הוחזק לגבן והמשרתת הוחזקה לגבן, והבעה"ב רוצה להמתין עד סוף הזמן ולעכב דמי שכירתה, ועלה בדעת השואל שהדין עם בעל הבית להמתין עד סוף הזמן ולעכב השכירות, דדמי לחיבה פרוצה, ולמסקנא על דעת הסמ"ע דמהני תפיסה, שגם התומים הסכים עמו, ודלא כש"ך וט"ז. והוא ז"ל השיב שאין זה דעת תורה, דהא אפילו לענין להשביעו דייק הש"ך ס"ק ס"ג בבאר היטב ס"ק מ"ט ולא היה רק אדם אחד כו', מבואר מזה דאם היה עוד אחד לא הוי כתיבה פרוצה, ואף שזה אינו חושד להשני כלל, מ"מ מבואר מדברי רש"י בב"ב דף כ"ו ע"ב בד"ה אימר שותפי כו', דבכה"ג שאינו חושד לאחר, לא הוי ברי נגד האידך, ומדברי התוס' שם אין סתירה לזה כו', וא"כ ה"ה בנידון דידן אינו מועיל מה שאינו חושד להמשרת שלא הוחזק לגבן, דמ"מ לא הוי ברי כתיבה פרוצה נגד המשרתת, ונידון דידן הוא כל שכן טפי, דהתם אינו חושד כלום לשותף, והכא הא דאינו חושד להמשרת הוא מחמת שזו מוחזקת לגבן בדברים אחרים, ואילו זו לא הוחזקה לגבן היה חושד ג"כ להמשרת, ועכ"פ לא גרע מהא דשותף הג"ל, ומה שזו הוחזקה לגבן אין שום מעלה, כמפורש בתשובת שאלה לגאון שהובא בטור סימן שמ"ח [סעיף י'], דמוחזק לגבן בדברים אחרים, אף ריש עדים על גביה אחרת, אין עליו שום דין כלל, היינו שום דין תפיסה או שבועה, אך

חידושי רעק"א

ש"ך ס"ק ס"ד. ותימה האין תועיל תפיסה. נ"ב, עיין בסמ"ע שנות יעקב ח"ב סי' קס"ח:

שלחן ערוך השלם <מהדורת פריעדמאן> - כ חו"מ ד (עה - צו) קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס: 51 הודפס ע'

לו אלא מה שהוא מוכרח, וק"ל, ועיין פרישה [סעיף כ"ז]: (ג) [נא] פחות משהו פרוטה. שהוא הפחות שבממון, וכיון שהודה שזה ממנו, אינו יכול להיות פחות מפרוטה: סעיף ב' (נא) [נב] טענו סבור אני כו'. וז"ל הטור [סעיף כ"ד כ"ח], אע"ג דנגזי נחבע יש חילוק בינו לירשיו לענין משכונ טענה ספק מדפרישה, לגבי מוכנע אין חילוק, דכמו שאין נשבעים על טענה ספק של מוכנע, כך אין נשבעין על טענה ספק של יורשיו, שאם טענו אני סובר כו': (נב) [נב] בין תבעו יורשיו. כבר נתבאר בסוף סעיף ט"ז דנעטן היורש נכר, אין חילוק בינו ובין יורשיו:

הודה ^(א)הרי הודה במקצת ומתוך שאינו יכול לישבע משלם ^(ב)ודוקא שטענו ^(ג)דבר שהוא אמור בו ^(ד)ומחריים סתם על מי שלקח מה שאינו חייב לו ואם אומר אפילו בפרות משה פרוטה איני יודע בודאי הרי זה נשבע היסת ^(ה)ונפטר מדיני אדם ^(ו)ויש אומרים שאפילו

לא שאלוהו בית דין חייב לשלם ^(ז)שהרי אין הודאתו ^(ח)נא פחות משהו פרוטה. כ ^(ט)טענו סבור אני שיש לאבא בידך מנה בין שתובע ללוה עצמו בין שתובע ליורשיו אין לו עליהם שבועה כלל אלא חרם סתם "אבל אם טענו ברי לי שמנה לאבא בידך אם הודה מקצת נשבע שבועה ^(י)הזרה ואם כפר הכל נשבע היסת. (כ) ^(ל)בין מוכנע ללוה עצמו ^(מ)בין מוכנע ליורשיו.

ציונים ומקורות (א) בעל התרומות שער ל"ח ח"ג ס"ב ד"מ כ"ו. (ב) טור סכ"ז בס"י בלע התרומות שם בשם הרמב"ן. (ג) טור סכ"ז.

יודע, לקצת הטור והמחבר שם [טור סעיף ד' ומחבר] סעיף ו' דהסמך משעיין אפילו על שזה פרוטה, ועיין מ"ש שם [סק"ה ד']: (ז) (ח) הרי הודה במקצת כו'. ולא אמרין דשמה הודה יותר מפרוטה וממלא ליהל כפירה שמי כסף כשטענו שמי כסף ופרוטה, דלמה לו לתלות שהודה יותר מן ההכרח: (פא) (ט) דבר שהוא אמור בו. המלה. והכי אמרין לקמן סימן רל"ח [סעיף א'] לענין פקדון, פ"ט. ולקמן אחי כפשוטו, כגון אם יטענו שהפקד אצלו שק מרגליות, וידוע שאין זה אמור במרגליות, פטור הנפקד לגמרי, דודאי לא הפקד זה אצלו מרגליות כלל, וכן כל כיוצא בזה. *אבל כלל במלה ז"ל, כגון שחבעו מנה וידוע שאין זה אמור במנה רק בעשרה וזכרים וכהאי גוונא, אי נימא דמ"מ הו"ל שנגדו מחויב שבעה ואינו יכול לישבע משלם על העשרה שהוא אמור, או נימא כיון דמסקר במנה, א"כ הו"ל כפרן ואין כלל פגיעה ופטור. וכן בהפקד אצלו מעות וכהאי גוונא, כשהוא אמור על

אורים סעיף
פשוט כספי

מקלם ואינו אמור על כל מה שחבעו. ונראה דמ"מ הו"ל מחויב שבעה ואינו יכול לישבע משלם על מה שהוא אמור, ועיין מ"ש לקמן סימן ז' סוף סעיף א' [סק"ט] עוד מזה: (פא) (טא) ובחריים הלוה סתם כו': (פב) (עב) ונפטר מדיני אדם. אכל דדיני שמים חייב, כיון שפוטע אומר נכר והוא שמה: (פג) (עג) ויש אומרים כו'. נבעל התרומות שם שער ל"ח ח"ג ס"ב [ס"ב] מסקין כן בשם הרמב"ן שהשיב לו כן שאין צריך לחקור, ומסתמא אין הודאתו נפחות משה פרוטה, ולמד כן מדברי הר"י הלוי [שבועות מ"ג ע"א] והרמב"ם [פ"ה משאלה ה"ן] דלעיל סימן ע"ב סעיף י"ב ס"ק (מ"ח) [ג'] בלאומר יודע אני שהיה המשכון שזה יוסר ואינו יודע כמה, הוה ליה מחויב שבעה ואינו יכול לישבע משלם, וכן מובאר עוד מדברי הרמב"ן [שבועות שם] והר"ן [שם] כ"ד ע"ב מדפי הר"ן והר"ע [ס' שפ"א] שהנאמי שם בס"ק (מ"ח) [ג'], וכן נראה מדברי הר"ש פרק שבעה הדיינים [ס' כ"ד כ"ח] שהנאמי שם, וכן משמע מדברי הרמב"ם [שם ופ"ח מחובל ה"ט] והמחבר לקמן סימן רל"ב סעיף י"ד [ועיין מ"ש שם [סק"ל]], וכן מדברי הרמב"ם [שם] והטור והמחבר לקמן ריש סימן רל"ח וסימן שפ"ח סוף סעיף א' וכמה דוכמי, וכן נראה עיקר, וקלם קשה על הטור [סעיף כ"ו] והמחבר שכתב כלל שמי דעוה כזה: (פד) (עד) שהרי אין הודאתו בפרות משה פרוטה. ובפירות, כתב הר"ש פרק שבעה הדיינים [ס' כ"ח] דאף נפחות משה פרוטה קריים פירות, ואין הודאתו נפחות משה פרוטה, ומכילוי הטור לקמן סימן רל"ב סעיף ט"ו, ולעיל סימן ע"ב ס"ק (מ"ח) [ג'] השגתי על הר"ש, ע"ש. ועיין מ"ש לקמן סימן רל"ב סעיף (י"ב) [י"ד סק"ל]: סעיף ב' (פד) (עד) בין תבעו יורשיו. שאין חילוק ביניהם אלא כשמשיב היורש חמשים ידענא וממשיב לא ידענא, עכ"ל טור [סעיף כ"ט]. ובנדק היום כתב, אינו מחויב לדעת האומרים שאין היורשים חייבים לישבע לפטור את עצמם, ואף לדברי האומרים

טורי זהב

עוד שם. אין הודאתו פחות משהו פרוטה. מ"מ כתב הטור סימן רצ"ב סעיף ט"ז דבהודאת פירות סתם, הרי אף מפרות משהו פרוטה במשמע:

באר הגולה

ו. כ"י נסעיף כ"ד בשם בעל התרומות שער ל"ח ח"ג ס"ג, ושכן פסק הרמב"ם [פ"ה משאלה ד"ן ו'] שצריך אמור. ו. טור שם בשם י"א, ושם נבעל התרומות [ס"ב בשם הרמב"ם]. סעיף ב' ת. שם [בפור] סעיף כ"ט, וכן פסקו הר"ף והר"ש שם בפרק שבעה הדיינים [ר"ף כ"ג ע"א מדפי הר"ף ור"ש ס' כ"ב—כ"ג] והרמב"ם פרק ד' [ד"ן ה"ן] וא' [ד"ן ו'] מהלכות טוען, ומובאר במ"ש לעיל סעיף (ט"ז) [י"ד ע"ש]. ט. כיון שהיורש טוען טענה נכר, אין חילוק בינו ובין יורשיו, ומובאר במ"ש נסעיף ט"ז.

ביאור הנ"א

סד. ודוקא שטענו. כמ"ש בשבועות מ"ו ז' ונסוף הסוג [ב"ק ס"ב ע"א] טענו כסף דכספא כו', ובכחיות פ"ה ז' מלא ידיעתו כו', ואף ע"ש שנירשלאמי סוף פרק הכונס אמר בעי ר' יוחנן מהו שטענו דברים שאין ראויין לו, נשמעיה מן הדא, אריסיה דבר וזא אפקיד כו', איך נר נש דלא מפרסוס נפשיה, והכינא [הוה] הכי"ף [כ"ז ע"א מדפי הר"ף] והר"ש שם [ס' ט"ז], הלא פליגא אנמר דידן: סה. ונפטר מדיני אדם. עיין ש"ך [סק"ע] כיון שפוטע אומר נכר, ובג"ל [סעיף ט"ז]: סה. וי"א. כ"כ הר"ש בפרק הדיינים [ס' כ"ד כ"ח], והכינא בג"ל ראייה מירושלמי הנ"ל [סק"ב] סוף הדיינים, ועיין

עיין לקמן סימן
ז' סעיף ד'
צ' סעיף ו'
ועיין שם [סק"ה]
והנ"א שם
[סק"ה]. הר"ף

לקמן סימן ז' סעיף י' וסימן רל"ב סעיף י"ד וסימן רל"ח [סעיף א'] וסימן שפ"ח (ס) [סעיף ז'] שסתם כספא אחרות: סעיף ב' סה. טענו סבור כו'. כמ"ש בשבועות מ"ב [ע"ב] ומי מליס כו', הסס דלא אמר כו', וכ"ש נטענו ליורשיו, שאף נטענו כרי פוטריין חמשים שם [ע"א]: סה. אבל אם טענו ברי כו'. כלאכ"י שם ופירוש תוס' [נחביות י"ח ע"א ד"ה אלא] ור"ף [שבועות דף כ"ב ע"ב כ"ג ע"א מדפי הר"ף] *כשטענו גדול, והכינא הר"ף ראייה ממ"ש מ"א אי אמר רבא כושיה דר' אכלא מסתברא כו', היכי דמי אלימא כו', אלא דקוניה כלאכ"י, והוה שיקול הדעת דפליגי שני תנאי וקוניה כד מנייהו, ועיין בר"ף שם: סה. אם הודה מקצת. כג"ל [סעיף ט"ז], שם [שבועות ס"ב ע"א] ושם [מ"ז ע"א]: ע. ואם כפר הכל. כמ"ש [שם מ"ז ע"א] מה לי הוא מה לי אכזה, וגם כלל שין חקקה אין אדם מוכנע כו' [שם מ' ע"ב]: עא. בין תבעו ללוה עצמו. הוא מילמיה דלאכ"י. עב. בין כו'. הוא מ"ש שם מ"ז [ע"א] ולא בין היורשים, היכי דמי

כ"ה בכ"י

באר היטב

[סק"ט] כתב דנראה להכריע כספא הראשונה דפטור אף ללא ידי שמים, והכינא ראייה מן ירושלמי, ע"ש: סעיף י"ט נר. אמור. וז"ע אש נבעו במנה וידוע שאין זה אמור במנה רק בעשרה וזכרים וכה"ג, אי נימא דמ"מ הו"ל שנגדו מחויב שבעה ואינו יכול לישבע משלם על העשרה וזכרים שהוא אמור, או נימא כיון דמסקר במנה, הו"ל כפרן ואין כלל פגיעה ופטור. ונראה דמ"מ הו"ל מחויב שבעה ואינו יכול לישבע משלם על מה שהוא אמור, ועיין לקמן סימן ז' סוף סעיף א' מ"ש עוד מזה. ש"ך [סק"ע]:

פתחי תשובה

בפשיטות כדברי הש"ך, ע"ש: סעיף ב' כב. בין תבעו ליורשיו. עיין באר היטב [סק"ט] בשם ש"ך עד לפ"ז אם מודה מקצת כו', חייב שבועה דאורייתא כו'. הנה הש"ך בכאן סותר דברי עצמו לעיל סימן נ"ד הובא בבאר היטב ס"ק מ"ב. והעיקר כדברי הש"ך דלעיל דפטור משבועה דאורייתא, וכ"כ באורים ותומים [אורים סק"ד] ובנתיבות המשפט [מסח"כ

נר. שהרי. כן מובאר בדברי הרמב"ן והר"ן והר"ע. וכן נראה מדברי הר"ש. וכן משמע מהמחבר בסימן רל"ב סעיף י"ד, ומדברי הרמב"ם והטור ריש סימן רל"ח וסימן שפ"ח סוף סעיף א' וכמה דוכמי, וכן נראה עיקר. וקלם קשה על הטור שכתב כלל שמי דעוה כזה. ודין אי בפירות הוה הודאה פחות משהו פרוטה, עיין לקמן סימן רל"ב טענו סבור כו' מ"ש בשם הר"ש, ולעיל סימן ע"ב ס"ק (מ"ח) [ג'] השגתי עליו בזה, עכ"ל הש"ך [סק"ע י"ד]: סעיף ב' נה. ליורשיו. כתב הש"ך [סק"ה], למא דמנחם בסתם פ"ח סעיף כ' דלאס טוען אמר יודע ודאי שצריך חייב לי, חייב היורש לישבע היסת שאינו יודע ודאי אש ספר הכל. לפ"ז אש מודה מקלם, שאומר חמשים ידענא ודאי שחמשים לא ידענא, חייב שבעה דאורייתא כדיו מודה מהלם, אכל לא אמרין דליה מחויב שבעה ואינו יכול לישבע משלם, משום דהיורש לא הו"ל למידע, ואין להקשות הוה אין נשבעין שבעה דאורייתא בלאני יודע. י"ל דהיינו

אורים סג"ד
שצוה"ח סק"ז
חשה"א סק"ג

סוף
פ"ב [ק"א]

corr13 corr14 corr15 corr16

ציונים ומקורות (ג) העור מ"ל בשם הרמב"ם פ"א מסעין ה"ו ופ"ד ה"ה. (ד) טור פ"ק ל"א בשם הראב"ד בהשגות שם ורש"י וכן הוא גאון
הנחבא בבעל התרומות ט"ז שער ל"ו. ובציוני הש"ך: טור בשם הראב"ד, ועיין ש"ך סק"ח"א. (ה) טור פ"ב בשם ר"ד גאון שם.
(ו) ממהדורות קניגסברג ואילך: **סעיף כ"ב.**

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

באר תנולת

דכוותא עומד הייתי על אבא בשעת מיתתו ושעק מנה ויודיתה לו, והוא אומר לא
 כי כמשיב אבידה, הוא מילתיה דרבנן ה"ל, ואמר שם שבאבא גוונא לא פליגי
 דלכוותא לפ"י אינה מכתת, וכן כתב בעל התרומות [שער ל"ו ח"ג ס"ב] בשם
 ר' רביה מירושלמי ה"ל דגויגין כרבנן, מדלא אמר בירושלמי דכוותא אמר לי אבא
 דידן של הרמב"ם אחם, אבל בהשגות כתב, אני אומר שזה מחלוקת רבאי ואמתי,
 שסובר דעת הראב"ד בסעיף שקדם [הפוסק בבאבא"א אות ל"ג, וכן כתב בעל
 זה חייב לו או שראה כתוב בפנקסו שזהה חייב לו ובדור כו', ויכ"ז בעור וסעיף
 יום ה"ל, ועיין סמ"ע [סקינה]:] [ליקוט] אמר כו'. והו' לכתוב אחרונה בסעיף
 ח"ב [לדידא כפי ע"ד ח"ל בקיטור, תשובה, אשה זו פטורה מכל שבועה ואפילו
 הנאמרה אביו אינו טוען טענה כרי, אפילו מלא כתוב בפנקסו של אביו כו', והא
 הנאמרה הייתי על אבא בשעת מיתתו כו' ועדאיתא בירושלמי [גיטין פ"ה ה"ב] בנזמר אבא
 בפקדו לי טעלין [ב"ב קל"ה ע"א] אמר זה אחי איני נאמן כו', ע"ש, ושם
 כמ"ש בסתם [ז"א סעיף ה', והביאו רביה ממ"ש [שביעיות מ"ה ע"א] וטעמו על
 סעיף ד', ע"ש:

באר היטב

ג' כ"ה דע"ל (למעשה, מש"כ"ה הכ"ה דמה שז"ל אינו יודע אינו חזר בחציבה, דלמי מחזיר לידע, עכ"ל: סעיף כ"ב נו. היסוד, פירש הסמ"ע (סקניה) דהיינו כפוסר הכל, וממילא בגמדה מתקת חייב שטועה דלורייא, ד"א אלו ס"ל כ"י"א שטענ' אפי' אפי' דמי שטועה דלורייא בטעות אמר לי אלא כר, וד"ה כ"ל, והס"ך (סקע"ח) כמד דלמי מוכרת, ע"ש:

חידושי חתם סופר

מחבר סעיף כ"א. שחיב לישבע. כ"ב. אל מ"מ לא יוכל לחפוס, מ"ט ס"ך לעיל ס"ך
ס"ד, ע"י"ט: ש"ך ס"ך ע"ה י"ה עוד וכו'. ולפ"ו אם מודה, כ"ב. וצ"ע דזה היסך מ"מ
לעיל סוף ס"ך (כ"ז) ^(ד"ז) ע"ט:

סעיף כ"ג (ע"ב) שנתלית בו. דוקא נטלת, אבל הודית, אפילו בפני שנים שחייב אחר לי מנה, כל שלא אמר אחר עדי, לא כלום הוא, וכלעיל סעיף י"ז, וכ"כ המחבר לקמן סימן פ"א סעיף י"ד. סמ"ע [סקנין]: (ע"ב) משביעו שבוועה דאורייתא בו. כן הסכמת רוב הפוסקים ראשונים ואחרונים, וכן עיקר, וכן הלכה רוחת בישראל, ודלא כבעל גדולי תרומה דף קס"ה ריש ע"ג [שער ל"ח ח"ג סיד] שכתב דהמוחק יכול לומר קים לי כרצונא דפטרי משבוועה: (ע"ב) ואין משביעין עד טענה זו אפילו היסמ. כן הוא בטור [סעיף ל"ג], אבל שבוועה דאורייתא לא אנטריך למימר, דמשיב מימי להשביעו כשאין העד לפניו, שהרי אין

סעיף כ"ג (גה) בן שנשאל משלי מנה. דוקא "נטלת", אבל הודית, אפילו בפני שנים שחייב לו מנה, כל שלא אמר אחר עדי, לא כלום הוא, וכמ"ס סעיף (י"ז) [י"ז], וכ"כ המחבר לקמן בסיומן פ"א סעיף י"ד:

אחרים יאמין משביעין על טענה זו דהו טענה ספק. ^(אב"ט) ואם אומרים דכל שאומר

ציונים ומקורות (ל) טור סליג כסס הרי"ף שבוועות כ"ח ע"ב מדפי הרי"ף והרמב"ם פ"ד מגדולה הי"ז, [ועין בית סעיף ל"ג ויחידושי הגהות אות י"ט ובבא"ה"ג אות י"ז] (והמחבר) והרא"ש, והרא"ש שבוועות פ"ו סי' ה' וז"ל שם כסס הרמב"ן והר"ן פרק הרי"ש שבוועות י"ט ע"א מדפי הרי"ף וז"ל ב"מ ב' ע"א מדפי הרי"ף. (ל) שם בטור כסס הראב"ד. (ל) המדליק פרק שבעה הדינים שבוועות סי' תשע"ב, ד"מ ל'.

שאומר לפניו שכן הוגד לו, דאי המגיד הוא לפניו, לא הו"ל למימר שאומר שהוגד לו, אלא הכי הו"ל למימר, דכל שמעיד כן עד אחד לפניו, אפילו הוא [אין] טוען כרי, משביעין בו, וכן משמע נמי לישא דקאמר בתר הכי, דדוקא שאומר שאומר מפיו בו, ועוד, דל"כ מאי פליגי ים אומרים אלו אסברא הראשונה, דהא גם לסברא הראשונה כשהעד לפניו משביעין אותו, אלא ודאי משמע דהר"ב בא לומר ויש אומרים דאפילו אין העד לפניו רק שאומר שהוגד לו מפי נאמן משביעים אותו היסמ [וכן משמע בסמ"ע [סקנין] שכתב על דברי ים אומרים אלו דכל שאומר שהוגד לו אפילו קרוז בו, דומה למ"ס כספי"ג כ"א אמר לי אבא בו, עכ"ל]. וכן משמע ד"מ ח"ל, והראב"ד השיג עליו בו, וכתב המגיד משנה שהרמב"ן הכריע בדברי הרמב"ם [דלעיל סעיף כ"א], וכ"כ רבינו מאיר, ושכן נראה עיקר. אבל במדברי פרק שבעה הדינים [שבוועות סי' תשע"ב] כתב [בשם] שצונת רבינו ברוך, דמי שאומר הוגד לי צבירור על פי נאמנים אף אין כשרים להעיד לי שצאה גולמי לידך בעוד שהייתי מדרך אחריה, והלא אומר להד"ס, כריך לישבע לו היסמ בו, וע"ש שיש חולקים על רבינו ברוך בו, ובתרומת הדשן סי' ש"ח פסק כרבינו ברוך, וכתב, הא דיכול להשביעו על פי עד אחד פסול, היינו פסול קורבן, אבל פסול טעם בעדות לאו כלום הוא, וע"ש, עכ"ל ד"מ. משמע מדברי דפסק כרבינו ברוך, ורבינו ברוך מיירי החס להדיא באין העד לפניו, אבל תימה בעיני, היאך יעלה על דעת שום פוסק לחייב היסמ בטוען כן הוגד לו, דא"כ כל אחד יטעון את חבירו כן ויאמר לפני בית דין כן הוגד לי, ויסייב את חבירו שבוועה היסמ, ויעשה כן כדי שחבירו לא יוכל להפך השבוועה עליו [בשלא אמר טוען כרי, ליכא למימר הכי, דהא יוכל להפך השבוועה עליו. ודוקא לומר דמי"מ יוכל חבירו להפך עליו היסמ שכן הגיד לו אותו פלוני]. והמעין במדרי שם יראה להדיא דאף רבינו ברוך לא קאמר אלא ביש רגלים לדבר, שהמעשה שם היה באחד שפגע את חבירו ואמר הוגד לי צבירור מפי נאמנים קרובים שצאתה גולמי לידך בעוד שהייתי מדרך אחריה, והלא אמר לו להד"ס, ורנה רבינו שמה לומר דלא משביעין ליה אלא"כ הקרובים לפניו, דאי נראה להשביעו היסמ, אבל כשאני לפניו, אין הדעת סובלת להשביעו, ואע"ג דלמריקן [שבוועות מ"ב ע"א] פעמים שאדם נשבע על טענה עצמו כגון אמר לי אבא, החס לא מיירי שאמר שמה היים חייב לאבי, אלא שאומר יודע אני שהיית חייב לאבי אלא אני יודע שפרעת לו, והוי דומיא דשבוועה שאניה בראשו, דאע"ג דהו שמה, מ"מ כיון דודאי בא הפקדון לידו ואין לו עדים שנאבד, משביעין ליה, אבל להשביעו שמה בא לידך לאו כל כמיניה, אם לא שיער מי הם המגידים שיעידו בפניו. כך היסמ דעת רבינו שמה. ורבינו ברוך השיב לו, דבהך עובדא שטוען באמה גולמי לידך בו, משביעין ליה אפילו אינם לפניו, דכל דבר העשוי להסמפק משביעין היסמ אפילו אינו טוען כרי

ע"פ שלחן
הטהור וז"ל
במהדורות
פרינסבורג

המחבר

ביאור הגר"א

סעיף כ"ג ע"ב. טענו בספק בו. כמ"ס שבוועות מ' א' דכמיז [דברים י"ט ט"ו] לא יקום בו, אבל קם בו, ונחיל כל מקום בו, ושנים מחייבין אפילו אינו יודע כלל, כמ"ס דב"ק ל"ה ב' אמר רבי חייא בר אבא זאם אומרת בו, רישא נזק כרי בו. וקאמר המזילא ממכירו עליו הרחיה, אלמא שברחיה נאמן, וכן שם מ"ו [ע"א] אבל חכמים אומרים זה כלל גדול בו, דאפילו נזק בו: (ליקוט) טענו בספק בו. והרבה חולקין ע"ז *ממ"ס בריש ב"מ [ד' ע"א] הגז השוה שנתן שפ"י טענה בו, ובריש פרק הדיינים [שבוועות מ' ע"א] לא שנו אלא בטענת מלה בו, וכ"כ הרשב"א בקדושין כ"ח א' [ד"ה אשכחן], ועין חוס' שם ד"ה ספק בו, ואמ"ר בו, וכ"כ רש"י שם [ד"ה מגלן]. אבל הרמב"ן [שם ד"ה אשכחן] והרשב"א [והר"ן [ע"א מדפי הרי"ף] הקשו שם דהא שבוועה שומרין משבעה מספק, ע"ש שדקו צוה. וכתב הרשב"א, והנזק צעני בדברי פוסקים הג"ל, ולכן א"א ללמוד ממוטה נקי, והוא נכון מאד. וכתב שם, וכן נ"ל [מ]היהא דאמיני דכוונות פ"ה א', ור"ל קושת חוס' דב"ב ל"ד א' סוף ד"ה הוי, וז"ל דהא דלמריקן בהטוב בו, ואף שקושת חוס' י"ל כמ"ס שם ל' א' בסוף ד"ה לאו, ואע"ג דהא לוקא ידע בו, וה"נ כפירט שעבוד קרקעות הוא, כמ"ס בהטוב [פ"י ב'], וכ"כ חוס' בריש ב"מ [ג' ע"ב ד"ה בכוליה] דלשבוועה דרבנן בו, וכמ"ס כספי"ג י"ד, מ"מ הריבה פוסקים חולקים ע"ז וכמ"ס שם (ע"כ): ע"ה. אבל אם אין בו, כמ"ס דב"ב קל"ה (א') ושאינו החס דמנה לאמר, ונכ"ל [סעיף כ"א וביאור הגר"א סקנין]: ע"ה. וי"א דכל בו. ונכ"ל כספי"ג כ"א אמר לי אבא לדעת הראב"ד [המובא בבא"ה]

ע"ין הערות
הרמ"ב

ע"ין הערות
הרמ"ב

באר הגולה

סעיף כ"ג נ. שם [בסוד סעיף ל"ג], כ"כ הרא"ש [שבוועות פ"ו סי' ה'] אהא דא"ר נאמן אמר שמואל לא שנו אלא בטענת מלה וכו', שם דף מ' ע"א, ושכן היא סברה הרי"ף כמה שהביא בפרק כל הנשבעין [כ"ח ע"א מדפי הרי"ף] משויות הגאון בעסק חד גבירא דא"ל לחבריה וכו', ופסק דהוא ממזרי שבוועה וכו', ושהרמב"ן [שבוועות שש] הכריע בדברי הרי"ף, וכ"כ הרמב"ם סוף פ"ד מהלכות גיטא והביאו הטור, וכן הכריע הר"ן [שם י"ט ע"א מדפי הרי"ף].

בו, וכ"כ הרשב"א בקדושין כ"ח א' [ד"ה אשכחן], ועין חוס' שם ד"ה ספק בו, ואמ"ר בו, וכ"כ רש"י שם [ד"ה מגלן]. אבל הרמב"ן [שם ד"ה אשכחן] והרשב"א [והר"ן [ע"א מדפי הרי"ף] הקשו שם דהא שבוועה שומרין משבעה מספק, ע"ש שדקו צוה. וכתב הרשב"א, והנזק צעני בדברי פוסקים הג"ל, ולכן א"א ללמוד ממוטה נקי, והוא נכון מאד. וכתב שם, וכן נ"ל [מ]היהא דאמיני דכוונות פ"ה א', ור"ל קושת חוס' דב"ב ל"ד א' סוף ד"ה הוי, וז"ל דהא דלמריקן בהטוב בו, ואף שקושת חוס' י"ל כמ"ס שם ל' א' בסוף ד"ה לאו, ואע"ג דהא לוקא ידע בו, וה"נ כפירט שעבוד קרקעות הוא, כמ"ס בהטוב [פ"י ב'], וכ"כ חוס' בריש ב"מ [ג' ע"ב ד"ה בכוליה] דלשבוועה דרבנן בו, וכמ"ס כספי"ג י"ד, מ"מ הריבה פוסקים חולקים ע"ז וכמ"ס שם (ע"כ): ע"ה. אבל אם אין בו, כמ"ס דב"ב קל"ה (א') ושאינו החס דמנה לאמר, ונכ"ל [סעיף כ"א וביאור הגר"א סקנין]: ע"ה. וי"א דכל בו. ונכ"ל כספי"ג כ"א אמר לי אבא לדעת הראב"ד [המובא בבא"ה]

פתחי תשובה

סעיף כ"ג כו. וי"א דכל שאומר בו. עיין ש"ך ס"ק פ"ב מ"ש, א"כ הרי הראב"ד מחלק בין אמר לי אבא בו, ובגליון ש"ך דהגר"ע זצ"ל ג"ב, אמנם מדברי הרב המגיד פרק (י"ד) [ו'] מהלכות טוען נראה דלא ס"ל לחלק, וס"ל בדעת הראב"ד דגם ברי מפי אחר הוי ברי. ומ"ש הטור בשם הראב"ד דכשאין העד לפניו אין משביעים אותו אפילו היסמ, כתב בתשובת דבר שמואל סימן (כ"ח) [ס"ח] דזה בשם הרב אב"ד

באר היטב

סעיף כ"ג נח. שנטלת. דוקא נטלת, אבל הודית, אפילו בפני שנים שחייב לו מנה, כל שלא אמר אחר עדי, לא כלום הוא, וכמ"ס סעיף י"ז, וכ"כ המחבר בסיומן פ"א סעיף י"ד. סמ"ע [סקנין]: נח. דאורייתא. כן הסכמת רוב הפוסקים ראשונים ואחרונים, וכן עיקר, וכן הלכה רוחת בישראל, ודלא כבעל גדולי תרומה שכתב דהמוחק יכול לומר קים לי כרצונא דפטרי משבוועה. ש"ך [סק"ס]:

חידושי רעק"א

סעיף כ"ג. טענו בספק על פי עד. ר"ב, עיין בסמ"ע לקמן סימן ז' ס"ק ג': שם בהגה. שאומר שהוגד לו מפי נאמן. ר"ב, עיין לקמן סימן קמ"ט כס"ך ס"ק י"ג:

הוא בדברי האחר, היה מוכן בעצמו יודע ג"כ, אבל נזק מפשה שאמר לו אחרים שגילמו בא לידו שלא בפניו, לא הו"ל למידע ולאוי לו שסתפק:

[וכן כתב בספר גדולת מדרכי דעטם רבינו ברוך דשאלה דלעיל נמי דבר העשוי להספקת הוה], והיינו טעמא דלאמר לו אבא אמר לי שאלה חייב לי כשאין הבן טוען ברי, דמשמע דלית פטור אלא משנענה התורה משום משיב אביה. אבל היסא מיהא חייב ולא פטור משום טענת שמה, אלא ודאי כל טענת שמה שהוא דבר העשוי להספקת משביעים היסא, ק' הס המשך דברי רבינו שמה ורבינו ברוך שם, ע"ש דויק, ונלפע"ד דגם הראב"ד והמהמר וכל הפוסקים [המובאים בצינוס אות ל"ו] מודים בזה לרבינו ברוך, דעד כאן לא קאמרי דכשאין העד לפנינו לא משביעין אפילו היסא, אלא כשאר עד, אבל

(ג) בן אפילו הוא קרוב ש"ו ברי דומה למ"ש בנפיק כ"א אמר לי אבא כ"ו:

שהוגד לו מפי נאמן *אפילו קרוב שלו משביעין

נאמר לי אבא, הא ס"ל להראב"ד נלעיל סעיף כ"א] נהדיא דמשביעין ליה אפילו שנועת התורה, א"כ הרי הראב"ד מחלק בין אמר לי אבא לאמר לי עד

אמר כשר, וא"כ מנא לן שהראב"ד או שום פוסק חולק בזה אסדרת רבינו ברוך דבטענת שמה שיש רגלים לדבר משביעים היסא. גם מ"ש בד"מ שבתרומת הדשן ס' ש"ח פסק כרבינו ברוך, לא עמדתי על סוף דעמו, דהמעין בתרומת הדשן שם יראה שהמעשה היה שם שנתן מעות לשמעון שיחט לניו, ואינו יודע שנתנו לניו, ולי אומר לא קיבלתי, על זה כתב שם ח"ל, דיכול לאובן להשיב את שמעון שנתן הזהובים לניו, ואע"ג דשמה הוא דהא לא ידע אי ייביב ליה לא, והשלים טוען ברי דיהיב ליה, נראה דהיינו טעמא, דכל היכא דידוע הוא דהא ממנו ליד חצירו וחצירו טוען שנאבד או נתקלקל או בלחיה ענין שהוא נפקד מן הבעלים, לר"ך לישבע שהוא כדבריו, ואפילו אם חצירו שנגדו אינו יודע בודאי להכחישו, והכי אימא במדרכי פרק שנועת הדיינים בתשובות רבינו ברוך ורבינו שמחה, ומיימי ראה מהא דלמרינן פרק המפקד (ב"מ ל"ד ע"ב) דמשביעין אותו שנועת שאינה נרשומה, עכ"ל. והסא אפילו רבינו שמחה מודה כיון דהא בידו בודאי, וכדאימא בדברי רבינו שמחה להדיא [ואי משום שכתב בתרומת הדשן שם דאפילו עד אחד פסול וזקק לשנועת היסא כשאינו נוגע, הסא מיייר להדיא כשהעד לפנינו, ע"ש [קס"ה]], ובהא לא פליגי רבינו שמחה ורבינו ברוך, דהא לא החזר כלל בדברי רבינו ברוך שחולק על רבינו שמחה בזה, ועוד, דמדברי ד"מ משמע דבתרומת הדשן פסק כרבינו ברוך לענין שיוכל להשיביו בטענת שמה, ולא כרבינו שמחה, ובהא דעד פסול הא ס"ל לרבינו שמחה נהדיא דיכול להשיביו כשהוא לפנינו, אם כן אי אפשר לומר שהד"מ כיון לעד פסול שהתרומת הדשן פסק בזה כרבינו ברוך, וק"ל]. ואפשר לומר דלשון ויש אומרים שכתב הר"ב, אינו פלוגמא אלעיל, והר"ב מיייר ג"כ כשיש רגלים לדבר, ורמז זה בלשונו שכתב שהוגד לו מפי נאמן כ"ו, ר"ל שאותו פלוגי מוחזק שהוא נאמן ואינו משקר, וס"ל דהך עובדא דרבינו שמחה נמי היה ראוי להספקת משום שהוגד לו מפי נאמן. אך קשה לפ"י דהיאך כתב א"כ, ודוקא שאותו שומר מפי אינו נוגע בעדות, והלא בתרומת הדשן לא החזר כלל מרגלים לדבר, ומאן לימא דהתרומת הדשן לא ס"ל דכשיש רגלים לדבר שיש להשיביו היסא אפילו כשהוא נוגע בדבר. ויש לישב בדוחק. ומ"מ יהיה איך שיהיה, העיקר נ"ל לענין דינא דאין להשיביו כלל אפילו היסא על פי מה שאומר שהוגד לו כן מפי אחר [אלא כשמעיד לפנינו, דא יוכל להשיביו היסא אפילו ע"פ קרוב כמ"ש רבינו שמחה והתרומת הדשן] ודברשיית, דהא בללא הכי דעת הרמב"ם [פ"א מנוען היו ופ"ד ה"ה] והרמב"ן [שבועות מ"ב ע"ב] ורבינו מנחם [הובא במגיד משנה שם] והרב המגיד [שם] דנאמר לי אבא אין משביעים אפילו היסא, וכן נראה דעת בעל התרומות סוף שער ל"ו, וגם הביא שם כן בשם הרא"ה דר ינאח, וכן בתשובות מהר"ר שלמה הכן ספר ב' סוף ס' ב' וכתבונת מהר"א ח' ששן סוף ס' פ"ב משמע דהכי קי"ל, וכן פסק בתשובות מהרשד"ם [ח"ד] ס' קל"ו, וא"כ כ"ש כשאמר אמר לי אחר כשאני לפנינו. ואפילו הראב"ד דס"ל דמשביעים באמר לי אבא, מודה נאמר לי אחר דאין משביעים אפילו היסא, כדאימא בעור להדיא [סעיף ל"ג], וכן כתב רב האי גאון, הוצא בבעל התרומות [שם] ובעור [סעיף ל"א] ח"ל, האומר הוגד לי שיש לי אלף מנה, אין מחייבים אותו לישבע, אבל אם טוען אבא אמר לי שאלה חייב לו, או שראה כתוב בפנקסו של אביו שהוא חייב לו, וברור לו שהוא כתב ידו, משביעים אותו שנועת היסא, עכ"ל. וכן מוכח במדרכי שם להדיא דעת רבינו ברוך דדוקא באמר לי אבא משביעין ליה היסא, אבל לא באמר לי אחר, אם לא שיש רגלים לדבר, כהך דנאה גיולימי לידך כ"ו. ואולי יש לדחוק ולפרש דברי הרב בנה"ג דמיייר ג"כ כשהקרוי מעיד בפנינו. העולה מזה, בטוען אמר לי אבא או מוריש שאלה חייב לו מנה, אפילו הודה מקלם פטור אפילו משנועת היסא, וכ"ש אם אומר אמר לי אחר, אלא"כ יש רגלים לדבר. ואם הוא לפנינו, או משביעים על פיו שנועת דאורייתא אם הוא כשר, ואם הוא קרוב, משביעים על פיו היסא כשמעיד לפנינו ויש חולקין כמו שיכתב לקמן ס"ק (ע"ב) [פ"ג], מיהו מי שנועת בדבר, אין משביעים על פיו היסא כמ"ש: (ע"ב) אפילו קרוב ש"ו ברי. ולי ז"ע דבין זה אפילו נמער לפנינו, לפי שלא מלאמי חידוש זה בשום אחד משבועים על פיו היסא כמ"ש: (ע"ב) אפילו קרוב ש"ו ברי. משמע שם להדיא איפסא ח"ל, מי ששדך בנו, ולאחר זמן משאר הפוסקים, וגם מלאמי תשובות רבינו חס (ורבי"ם) בתשובות מיימוני לספר קנין ס' כ"א, משמע שם להדיא איפסא ח"ל, מי ששדך בנו, ולאחר זמן אמר לאבי הכלה כך וכן התנית (לפני) [*לנני], והלא אומר להד"ם ואם לאו בעל דברים ידיר, כשיטעני חסני אדע מה אעשה, ובה החזק ותבעו, ואמר לו

ביאור הגר"א

אות ל"ה, וכ"כ סמ"ע [סקנ"ז], וגם ספרא ראשונה דהג"ה שהוא דעת הטור [סעיף ל"ג] בשם הראב"ד, על כרחק כן ס"ל, ומ"ש אפילו קרוב שלו, כנ"ל [שם]

פתחי תשובה

כה. אפילו קרוב שלו. עיין באר היטב [סקס"א] בשם ש"ך מ"ש, ויש ללמוד מכאן דמי שהיה לחבירו על המשכון כ"ו, ועיין בתשובת נודע ביהודה תניינא [חלק ח"ד] ס' מ"ג שהשיג על הש"ך בזה, וכתב דח"ל, אין הגידון דומה לראיה, דבשלמא בעובדא דר"ת שהביא הש"ך לפני זה שאבי החתן מוחזק, וכשהבן כותב הרשאה לאביו, א"כ זה שמגיע להבן זוכה בו האב בהרשאתו, והרי הוא מגיע להאב, וכיון שהאב מוחזק, נשבע על מה שבידו, שהרי הוא היודע וברור לו שמגיע סך זה לבנו, ושבועתו על מה שבידו. אבל במשכון הנ"ל, זה שמוחזק במשכון אין לו טענת ברי, ואף שיתן הרשאה לקרובו היודע, מ"מ קרובו אינו מוחזק, והוא אינו רשאי למסור המשכון לקרובו, כיון שהוא אינו יודע בברי, איך יוכל למסור המשכון של זה ביד אחר, וזה פשוט, עכ"ל. גם בתומים [סקס"ד] ובתניבות המשפט [פנשיא סק"ד] חלקו על הש"ך בזה, עיין בדבריהם, ועיין מ"ש

ה. שהוגד. הש"ך [סקס"ב] האריך דבין זה, ע"ש דמסיק וכתב וז"ל, העולה מזה, בטוען אמר לי אבא או מוריש שאלה חייב לי מנה, אפילו הודה מקלם פטור אף מהיסא, וכ"ש אם אומר שאלה אמר לו כן, אלא"כ יש רגלים לדבר. ואם הוא לפנינו, או משביעים על פיו שנועת דאורייתא אם הוא כשר, ונקרוב משביעים על פיו היסא כשמעיד לפנינו, ויש חולקין כמ"ש לקמן, מיהו מי שנועת בדבר, אין משביעין על פיו היסא כמ"ש: כה. קרוב. וז"ל הש"ך [סקס"ג], ולי ז"ע דבין זה אפילו נמער לפנינו, לפי שלא מלאמי חידוש זה בשום אחד מהפוסקים, וגם מלאמי תשובות ר"ת דמשמע שם להדיא איפסא ח"ל, מי ששדך בנו, ולאחר זמן דדוקא ביש רגלים לדבר משביעים היסא ע"פ קרוב. אך בתרומת הדשן ס' ש"ח משמע דהמדרש ס"ל דקרוי וזקק לשנועת היסא אפילו בלא רגלים לדבר, ע"ש וז"ל. שוב מלאמי במהרש"ל שם הוא הביא דברי ר"ת בנפסא. ויש ללמוד מכאן, דמי שאלה לחצירו על המשכון ושכת כמה הלה, וקרובו יודע כמה הלה, סתם הרשאה לקרובו, וקרובו נשבע וטעל, ואפשר יש לדחוק דמשכון אין עליו רק שנועת, כמ"ש סימן ע"ב סעיף י"ד בהג"ה. מיהו יש ללמוד משם לענין שאר מוחזק, כגון כמעות וכה"ג. מיהו דוקא

בהרשאה, הא לא הכי לא שייך לומר שקרובו ישבע והוא יכול, כיון דקרובו לאו בע"ד דידה הוא, הו"ל המנוע טוען ספק, ואינו יכול להוציא ממנו חפסק, עכ"ל:

חידושי רעק"א

ש"ך ס"ק פ"ב באמצעות. הרי הראב"ד מחלק בין אמר לי אבא לאמר לי עד אחד כשר. כ"ב, אמנם מדברי הרב המגיד פרק (י"ד) [ד] מהלכות טוען ה"ה נראה דלא ס"ל לחלק, וס"ל דבשם הראב"ד דגם (בכר) [*ב"ר] ע"פ אמר הוא ברי, ומ"ש הטור [סעיף ל"ג] כ"ש הראב"ד דכשאין העדים לפנינו אין משביעין אותו אפילו היסא, כתב בתשובת דבר שמואל ס' (כ"ה) [ס"ח] דזהו הרב אב"ד ולא הראב"ד כהשנות כמובאר להדיא בבעל התרומות [שער ד"ו ח"ג ס"א]: שם בסופו. העולה מזה. כ"ב, עיין לקמן סימן ר"ל ס"ק ל"ד:

חידושי חתם סופר

סמ"ע ס"ק נ"ו. דומה ל"ש. כ"ב, ז"ע דלית דומה, דלעיל מיייר דוקא כמה שיש מאביו ואמר כה אמר לי אבא, אבל לא בלא, עיין זה בראשונים. עיין לקמן סימן קמ"ש ובש"ך ס"ק י"ג

סעיף כ"ד (נו: נח) אומרים למה ב"ב שטר בו, נפרשה
[סעיף ל"ד] כתבתי *דדן זה נלמד ממ"ש הטור והמחבר בסיומן ע"כ [טור]
סעיף י' ומחבר] נסעיף ט"ו, דאם שנוע מוטלת על הלוה, נריך המלוה
לישבע תחילה שאינו נרשום, שמה ישבע הלוה ויזיל המלוה אח"כ
המשכן, ויראו שלא היה שום כל כך,
יהיה שם שמים מתחלל, או יהיה
שנוע לבטלה, והכל נמי דכוסיה:
(נח) [נח] ואח"כ צא ובקש השטר.
פירוש, עשה שאין לזנוק לבטל השטר
שעליו, אין לך עליו אלא חרס סתם עד
שמלך ותמלא השטר, דלא תגבה ממנו
בשטרך:

אומר היסת וכן נראה לי להורות. (ל) ודוקא שאומר
שאומר מפיו (ל) אין נוגע בעדות.

כד (מ) האומר לחבירו מנה לי בידך וזהלה
אומר אין לך בידי כלום או פרעתין ואמר
התובע השבע לי היסת (מ) והשיב הנתבע הלא
יש לך שטר עלי ואתה רוצה להשביעני תחלה
יש לך שטר עלי ואתה רוצה להשביעני ואם אמר
התובע לא היה לי שטר מעולם (מ) או היה לי שטר ואבד (מ) אומרים למלוה בטל
כל שטר שיש לך עליו קודם לזמן הזה ואחר כך השביעוהו היסת או תחרים
סתם (מ) ואח"כ צא ובקש השטר.

ציונים ומקורות (ט) בתרומות דהשן פ"י ש"ט ד"מ ס"ט. (מ) רמב"ם פ"ד מלוה הט"ו וטור סעיף ל"ד בשם הגאונים.

(14) כ"ה ממחזורות למברג "תברך" ואילך, וכ"ה בטור וברמב"ם. ב"ד: והלזה.

כלום שמעם שהנמי לך, ואמר לו כך אמר לי אבא ובכך עמדתי וקידשתי,
והוא אומר כיון שאין אבך כשר לעד לך ואי אבא טוען טענת צר, אפילו
שנוע היסת אין לך עלי. זו משוכת ר"מ על בן המשוך הנא בטענת אביו,
הדן עמו, שמניו בכל המורה שלום של אדם כמותו, ובעל דברים ידיה

הוא (א) [אין] הסתן, כדרך אבא בהרשאה,
דקי"ל בפרק (נ"ל בבבא) קמא (נ"ע ע"א)
דשליט שויה והוה בעל דברים ידיה,
ולא עדיף שטר מהדולת פיו ואין ספק,
ואם יש חולק בדבר, יכמוז הבן הרשאה

לאביו וישבע (הסתן) (א) [אבא הכלה], כדן
התערובות דשן נוסחין (ב"ב קכ"ו ע"א)
דכמי הרשאה זה לזה, והוא בעל דברים
ויגש אליו, יעקב צר מאיר, עכ"ל
משניות מיימיו שם. וגם יש לומר
דרכיו שמחה במרדכי פרק שנועם
הדיינים (ס"י השע"ב) לא קאמר
דמשביע היסת על פי קרוב, אלא כהך
עובדא דבאה גולמי לידך כו', דהו
רגלים לדבר וכמ"ש רבינו ברוך (שם),
אלא דרכיו שמחה הוה ס"ל דאע"ג

תוס' ספ"ד
עצו"ה ספ"ח
משה"א ספ"ד

הוסף ע"פ
שארית
יוסף

דאיכא רגלים לדבר לא משביעים על פי אחר כשאינו לפנינו, ורבינו ברוך השיב לו דמיון דאיכא רגלים לדבר משביעים אפילו אינו לפנינו. אך בתרומת דהשן
פ"י משמע דהמרדכי ר"ל דקרוז וזקק לשנוע היסת אפילו בלא רגלים לדבר, פ"ש [קש"כ], ונ"ע. שוב מלאמי במהרש"ל [ב"ש"ש] פרק מרובה סוף
פ"י שגם הוא הביא דברי ר"מ הנ"ל בכתב דהבן יכמוז הרשאה לאביו כו', והוסף, וה"ה נמי אם היה אבי הסתן מוחזק זה בלא להויל ממנו, ששבע
אבי הסתן על טענתו שכן פסק לבטל מאחר שצא בהרשאה צו ויפטר, ומהו נלמד כל כהא עניינא, עכ"ל. *יש ללמוד מכאן, דמי שהלוה לחבירו על
המשכן ושם כמה הלוה, וקרובו יודע כמה הלוה, כותב הרשאה לקרובו, וקרובו נשבע וטעל. ואפשר יש לדחות, דהמלוה על המשכן אין עליו רק שנוע,
כלעיל סימן ע"כ סעיף י"ד בהג"ה. מיהו יש ללמוד משם לענין שאר מוחזק, כגון שהיה מוחזק במעות ושהא גונא. מיהו דוקא בהרשאה, הא לאו הכי
לא שייך לומר שקרובו ישבע והוא יטול, דמיון דקרוז לאו בעל דברים ידיה הוא, א"כ ה"ל המוכז טוען ספק, ואין יכול להויל ממנו מספק, ר"ל דוק:
(נח) [נח] אין נוגע בעדות. כגון ראובן ששלם ביד שמעון מעות לוי לקנות לו אשה דבר, ושמעון אומר שנתן לוי, ולי מחזיקו, אין להאמיט שיוכל
ראובן להשביעו לוי, כיון ששמעון נוגע בעדות, שהרי נריך ליבע נגד ראובן, כן כתב בתרומת דהשן שם [הסוכא בציונים אות ל"ט]: סעיף ב"ד
(נח) [נח] והשיב הנתבע כו' אומרים למה ב"ב שטר בו, כתב נפארת יוסף [בביאורי לטור] וז"ל, וקשה דבסוף סימן פ"ז [סעיף ל"א] כתב, טען שיש לו
אלו חוב בקנין או בשטר ואבד, והוא טוען פרעתי כו' ונשבע, ואחר כך צא עדים או שהויל השטר, ה"ל משלם אחר השנוע כו'. וא"כ קשה הלא נריך
לבטל קודם השנוע, אלא בסיומן ע"כ [סעיף ל"א] שטר רך שאבד, אין לו לחושדו כדי שיבע, עכ"ל. ואין דבריו נראין לפע"ד, דפשיטא דהכל
לנו על השנוע, אלא בסיומן ע"כ [סעיף ל"א] שטר רך שאבד, אין לו לחושדו כדי שיבע, עכ"ל. ואין דבריו נראין לפע"ד, דפשיטא דהכל
והסתם אי טעין הנתבע שאינו רוצה ליבע עד שיבטל שטרו, נריך לבטל, ואם לא כן אין נריך ליבע, אלא בסיומן פ"ז מייירי שהלוה נשבע מעצמו ולא שאל
שיבטל השטר, וכן פירשו הסמ"ע [שם ספ"א] והב"ח שם [סעיף מ"ו], ועיקר [ועין מ"ש מזה עוד בריש סימן פ"ז [ספ"ד] וסימן פ"ז שם [ספ"ד]]:
(נח) [נח] ואחר כך תוציא השטר הפרוע כו'. ואף על גב דלא יתבאר ע"כ כך שנשבע לשקר, דהא יכול להיות אף על פי שיש לו שטר, פרע, וכן
מה שאמר אין לך בידי כלום, היינו שפרעתי, וכלקמן סימן ע"כ סעיף י', ונהי דחייב לשלם מכח השטר, מ"מ לא יהיה עובר על השנוע, וכלקמן סימן
פ"ז סעיף ל"א, ע"ש, מכל מקום יכול כאלו הנתבע לומר לא אשבע לך שלא תהיה שנוע לבטלה, וכלעיל סימן ע"כ סעיף ט"ו, שפירש ר"מ הטעם שלא
תהיה שנוע לבטלה, וה"ה כאן, וכן כתב הרב המגיד [פ"ד מלוה הט"ו], וכן כתב הנעל התרומות שער כ"ד [ס"א], ע"ש: (נח) [נח] או היה די שטר
ואבד כו'. כתב נספר גדולי תרומה דף קי"ד סוף ע"כ [נשך כ"ד ס"ב], קשה לכתוב בעל התרומות [לעיל סימן ס"ה סעיף ט"ו], דהא כשיזיל הלוה

ביאור הגר"א

אמר לי אבא: פ. ודוקא שאותו כו'. עין ע"ד [ספ"ד], וכמ"ש בריש פ"ז
דקדושין [מ"ג ע"ב] והסתא דהקון רבנן שנוע היסת כו', ועין לקמן סימן קע"ו
סעיף ל"ו וז"ל דה"ה כו', רק שחייב כו', אע"ג שהוא טוען: סעיף כ"ד
פא. האומר לחבירו כו'. מהא דשנוע מ"ג [ע"א] שמה ישבע כו', וכ"כ

פתח תשובה

לעיל סימן ס"ד סק"א: סעיף כ"ד כו. אומרים למלוה בטל כל שטר. עיין
בתשובת אא"י פנים מאירות ח"ב סימן (צ"ה) [צ"ח] שכתב וז"ל, שנים
נתעצמו בדיון לפנינו כ"ד, וחבע אחד מחבירו שהיב לו מנה בשטר,
והשטר היה מופקד ביד שלישי ונאבד ממנו, וטען שכבר עבר זמן הפרעון, והלוה השיב אמת שאני חייב לך, אבל בשטר היה נזכר זמן פרעון על עשר
שנים ועדיין לא הגיע זמן, ושאלנו בחרם ב"ד להשליש, ואמר אמת שהיה מופקד בידך, אבל נאבד ממני ואני זוכר מה היה כתוב שם, ופסקנו שהלוה
ישבע שכבריו כן הוא, דהרי כמו תביעה בע"פ ונשבע הלוה ונפטר, אך הלוה אמר יבטל המלוה השטר, דשמה ימצא אח"כ השטר ויפסול אותו
לעדות ולשבויה. ויש שרצו לדמות להא דאיתא בחור"ם סוף סימן ע"ה אומרים למלוה בטל כל שטר כו', ואמרתי שאין דמיונם עולה יפה, דהא כתב
הרב המגיד [פ"ד מלוה הט"ו] שדין זה הוציאו הגאונים ממ"ש בפרק שבווע דדיינים [שבווע מ"ג ע"ב] המלוה נשבע תחילה שמא יוציא הלא את
הפקדון, ופירש ר"ח ותהיה שבווע הלוה לבטלה כו'. ודברי ר"ח אלו כתבו תוס' בפרק המפקד דף ל"ד ע"ב [ד"ה שמה] שכתבו, פרש"י ויפסלו לעדות
ולשבויה, וקשה לר"ח דכ"ש שישבע הלוה, שהוא ידקדק יותר לישבע באמת כדי שלא יפסלו המלוה, וכי עבדין תקנה לרמא כו', ונראה לר"ח
כפירוש ר"ח דנראה כמו שבווע לבטלה כו'. וא"כ לטעם זה למדו הגאונים היכא שיש לחוש שהשבויה תהיה לבטלה, כמו בטוען פרעתין ואח"כ

דגול מרכבה

שי"ך ס"ק פ"ג. וקרובו נשבע וטעל וכו'. נפ"ה, אין הדין דומה לזה, דכשאלו אבי
הסתן הוא מוחזק, וא"כ כשהבן נתן לו הרשאה הוא יכול ליבע על מה שצוה, אלא כאן
זה שהסתן בידו אין לו טענת צר, ואף שיהא הרשאה לקרובו היודע לטען צר, מ"מ

שי"ך כ"י:
וכ"כ הרב
המגיד [פ"ד]
מלוה הט"ו
מכילת כ"ד
[סעיף ל"ד]

הה"ה

הה"ה

ע"פ מהדורות
תניגבר

שי"ך כ"י:
דוקא
כשענין
הקטע
כל
הכל
א"ל
טען
לא
טען
ל"ה
טען
ל"ה
כ"ה
סימן
פ"ז
וע"ש
ג"כ
מטעם
מורף